

Preek over Matteus 11:2-28

Broeders en zusters,

Kent u die uitspraak *'t is niet goed of het deugt niet'*?

Ik weet niet zeker of het een typische veluwse uitspraak is, of dat deze uitspraak in het hele land wordt gebruikt. Wat ik wel weet, is dat het een uitspraak is die past bij ons Nederlandse volk. We staan bekend als een kritisch volk. We weten het altijd beter. Tijdens mijn opleiding aan een Belgische bijbelschool gebeurde het nog al eens dat een docent bij een kritische vraag van een Nederlandse student antwoordde met *'dat is weer typisch een Nederlandse vraag....'*

Nu moeten we als Nederlanders ook weer niet denken dat wij er patent op hebben, want ook in de tijd van Jezus konden zijn volksgenoten er wat van. *'t is niet goed of het deugt niet'* was namelijk ook het verwijt van Jezus aan zijn tijdgenoten. Want toen Johannes de Doper onder het volk verscheen, niet etende en drinkende, had hij volgens de mensen een boze geest. En toen Jezus onder het volk verscheen, wel etende en drinkende, was hij een vraatzuchtig mens en een wijndrinker. 't Is niet goed of het deugd niet.

Laten we eerst maar eens samen de tekst gaan bekijken, dan kunnen we daarna met elkaar tot een toepassing voor onszelf komen.

Johannes de Doper was gevangen genomen door koning Herodes. Hij had gepreekt in de woestijn van Judea. Johannes was een familielid van Jezus. Johannes' moeder Elisabeth was een nicht van Maria, de moeder van Jezus. Johannes was een zonderling figuur. Hij droeg een jas van kamelenhaar, en zijn voedsel bestond uit sprinkhanen en wilde honing. In zijn preken wond hij er geen doekjes om. Hij sprak mensen aan als adderengebroid, riep hen op zich te bekeren. Hij dreigde met het oordeel: *de bijl licht aan de wortel van de boom. Iedere boom die geen vrucht draagt wordt uitgehouwen en in het vuur geworpen.* Mensen die zich aangesproken wisten door zijn preken werden gedoopt in de Jordaan. Ook Jezus werd door Johannes gedoopt.

Maar nu zit Johannes in de gevangenis. Hij had het lef gehad koning Herodes te bekritisieren, omdat Herodes de vrouw van zijn broer had afgenomen. En daar in de

gevangenis grijpt de twijfel Johannes aan. *“Heb ik het allemaal wel goed begrepen? Is Jezus nu degene die komen zou, of moet er nog meer gebeuren?”* Hoe is het mogelijk, hè? Johannes, de voorloper van de Messias, twijfelt. Hij was notabene degene die bij de doop van Jezus de Heilige Geest in de gedaante van een duif had zien neerkomen. Hij had de stem gehoord uit de hemel *‘dit is mijn Zoon, de geliefde, in wie Ik een welbehagen heb, luistert naar Hem’*. Hoe kan Johannes nu twifelen? Waarschijnlijk heeft Johannes zijn eigen Boodschap van oordeel niet kunnen rijmen met wat hij van Jezus hoorde. Dat staat ook in het 2e vers: Johannes hoorde van de werken van de Christus.... Johannes had waarschijnlijk wat anders verwacht. Daarom stuurt hij een paar van zijn discipelen naar Jezus om navraag te doen. En dan dat antwoord van Jezus, hè: *blinden worden ziende, lammen wandelen, melaatsen worden gereinigd en doven horen, doden worden opgewekt, en armen horen het evangelie*. Alles wat Jezus hier zegt over zijn werk zijn woorden van de profeet Jesaja, u kunt ze zo nalezen in Jesaja 29, 35, 61. Jezus laat hier aan Johannes en zijn discipelen zien dat Hij de vervulling is van die woorden van Jesaja. Jesaja heeft geprofeteerd waaraan de Messias te herkennen zou zijn. Kijk, zegt Jezus, het gebeurt allemaal hier voor je ogen. Weet u wat nu opmerkelijk is? Jezus citeert allerlei kenmerken van de Messias, maar Hij slaat er één over. In Jesaja 61 wordt namelijk ook gesproken over gevangenen die vrijlating ontvangen. Dit citaat laat Jezus weg. Wonderlijk. De gevangen Johannes moet er genoeg mee nemen dat er voor hem geen vrijlating in zit. Zalig ben je, Johannes, als je aan mij geen aanstoot neemt. Gelukkig ben je, als je mij neemt zoals ik ben, zelfs nu je gevangen zit. Hier stuiten we toch best op een mysterie. Johannes blijft gevangen. In Mattheus 14 kunnen we lezen dat Johannes wordt onthoofd op de verjaardag van Herodes. Tijdens het feestje danste de dochter van Herodes voor de gasten en dat behaagde Herodes. In een overmoedige buit beloofde hij het meisje alles wat ze maar vragen zou. Opgestoot door haar moeder vroeg het meisje toen om het hoofd van Johannes de Doper. Toen Jezus dit te horen kreeg trok Hij zich terug naar een eenzame plaats. Alleen met z'n verdriet, over het sterven van Johannes. Johannes bleef gevangen, terwijl later de apostel Petrus, tot twee keer toe zelfs, bevrijd zou worden uit de gevangenis. Was Jezus dan niet bij machte Johannes te bevrijden?

Terwijl de discipelen van Johannes terug gaan met het antwoord dat Jezus gaf, begon Jezus het volk toe te spreken. Opvallend hoe positief Jezus Johannes

omschreef. Deze Johannes is meer dan een profeet. Hij is de wegbereider waar de profeet Maleachi al over gesproken: Zie ik zend mijn bode voor uw aangezicht uit, die uw weg voor U heen bereiden zal (Mal.3:1). Hij is de Elia die komen zou (Mal.4:5)! Er is niemand opgestaan, onder hen die uit vrouwen geboren zijn, groter dan deze Johannes de Doper. Deze Johannes die nu twijfelt of Jezus wel de Messias is, is groter dan al die anderen, Abraham, Mozes, Elia, noem maar op. Deze Johannes, die tijdens zijn bediening nooit een wonder heeft gedaan, terwijl er van Mozes en Elia geweldige dingen staan beschreven, is de grootste. Niet zozeer om wie Johannes is, maar vanwege zijn bediening. Hij is de grote voorloper van Jezus de Messias. Met Jezus breekt het Koninkrijk van God baan. Maar in dat Koninkrijk gelden andere wetten. De kleinste in dat Koninkrijk is nog groter dan Johannes hier op aarde mocht zijn. Niet dat Johannes met deze woorden buiten het Koninkrijk wordt gesloten. Maar Jezus wil hiermee zeggen dat met Zijn komst in de wereld een nieuwe tijd is aangebroken die al het voorgaande overtreft. Want door Jezus' komst in de wereld is het contact met God herstelt. Hij heeft de barrière definitief doorbroken die door de zonde was ontstaan. En door de komst van de Heilige Geest is er een nieuw leven mogelijk. Wie gelooft in Jezus wordt opnieuw geboren, een nieuwe schepping. Je gaat als het ware deel uitmaken van een nieuwe mensheid waar Jezus Koning is. En dat is groter dan Johannes ooit heeft mogen zijn op aarde. En Johannes beseft dat. *"Hij die naar mij komt is groter dan ik. Ik ben niet waard zijn schoenriem vast te maken"*. En dat Koninkrijk, waar Johannes al naar verwees, breekt door in de wereld, nu Jezus gekomen is. Maar dat doorbreken zal niet zonder geweld gaan. Geweldenaars grijpen ernaar, zegt vs. 12. De geweldenaar Herodes vergreep zich aan Johannes de Doper, zet hem gevangen en brengt hem om het leven. En straks zullen de geweldenaars met Jezus hetzelfde doen. Dat Koninkrijk wat komt in de wereld zal met heftige weerstand te maken krijgen. Jezus waarschuwt hier Zijn luisteraars, zodat ze het zullen herkennen. Het gaat gebeuren, let er erop. Wie oren heeft die hore!

Maar dan begint Jezus zijn tijdgenoten verwijten te maken. *Het is niet goed of het deugt niet!* Jullie lijken wel op een stelletje kinderen die op het marktplein spelen. Ja en wat spelen die kinderen? Het was toen niet veel anders dan vandaag. De kinderen spelen de gewone dingen van het leven: vader en moedertje, doktertje, en hier heeft Jezus het over kinderen die een bruiloft naspelen en een begrafenis. Maar

zoals het vandaag is, zo was het toen ook. Ik wil alleen vader en moedertje spelen, als ik moeder mag zijn. Of ik wil alleen doktertje spelen, maar ik ben dan de zuster. Zo waren er in Jezus' voorbeeld kinderen die geen zin hadden met de rest mee te doen. Toen er op de fluit gespeeld werd tijdens het bruiloftje spelen wilden ze niet dansen. En toen er een begrafenis werd nagespeeld, wilden ze niet de klaagvrouw spelen, zoals bij de begrafenissen gewoon was in die tijd. En die vergelijking betreft Jezus dan op het optreden van Johannes en het optreden van Jezus zelf.

Toen Johannes optrad met zijn ernstige boodschap van bekering, vond men hem te zwaar op de hand. Niks dan hel en verdoemenis. Hij lijkt wel bezeten. Nee, hoor, ik doe niet mee. Ik ga niet meedoen met de klaagvrouwen. Maar toen Jezus kwam met zijn boodschap van liefde en genade voor wie maar wil toen was het ook niet goed. Zo makkelijk gaat dat niet, Jezus. Neem je het wel ernstig genoeg? Moeten we het niet eerst over de zonde hebben? Nee, Jezus, er wordt niet gedanst vandaag. *Het is niet goed of het deugt niet!*

En dan spreekt Jezus de steden en dorpen van zijn tijd aan. Drie dorpen uit het noorden van Galilea, dorpen waar Jezus veel heeft rondgelopen worden gewaarschuwd. Betsaïda, Chorazin en Jezus' woonplaats Kapernaüm, of zoals men tegenwoordig zegt Kfar Nahum. Kfar betekent 'dorp', dus dorp van Nahum. Als de heidense steden Tyrus en Sidon gezien hadden wat jullie gezien hadden, dan zouden ze zich bekeerd hebben. Als Sodom gezien had wat jullie gezien hadden, dan zou ze zich bekeerd hebben. En daarom zijn deze steden in het oordeel beter af dan jullie!

Ernstige woorden aan zijn tijdgenoten. Door jullie kritische houding missen jullie de boot. Je ontnemt jezelf wat God je wil duidelijk maken door de ernstige boodschap van Johannes en je ontnemt jezelf alles door Jezus af te wijzen, alleen omdat Hij niet voldoet aan jouw wensen. Die houding van *het is niet goed of het deugt niet!* Kan je duur komen te staan.

En dat mag ook best eens een ernstige waarschuwing voor ons zijn. De bijbelse boodschap voldoet niet altijd aan onze wensen. En daarom zal een preek of een kerkdienst ook niet altijd voldoen aan onze wensen. Het evangelie is niet alleen lief en aardig. Soms is Gods Woord ook akelig scherp en daarom kan het nodig zijn om elkaar in liefde te vermanen. Maar Gods Woord is ook niet alleen maar scherp. Alsof

we elke week ingewreven moeten krijgen hoe zondig we zijn, of hoe ernstig het is om verloren te gaan. Nee Gods Woord is ook liefdevol, bemoedigend, uitnodigend.

Ik heb vooral in mijn Agapè tijd regelmatig te maken gehad met kerkverlaters. Mensen die afgeknapt waren op de kerk. Heel vaak ook terecht, trouwens. Er is in de kerken ook heel veel fout gegaan, waardoor mensen het zicht op God zijn kwijtgeraakt. En dat is tragisch. Maar er is ook een andere kant. Mensen zeggen de kerk en vaak ook God vaarwel omdat het in de kerk niet ging zoals zij hadden gewild. Je zou kunnen zeggen een moderne variant op dat voorbeeld van Jezus. Toen de kerk blijde bruiloftsliederen zong, was ik daar niet voor in de stemming. En toen de kerk een treurlied aanhief, had ik daar geen zin aan. *Het is niet goed of het deugt niet!* De vraag wordt dan niet gesteld, wat God ergens van vindt, maar wat ik er van vind. Ik kan me een kerkdienst uit mijn eigen jeugd herinneren toen net de nieuwe Psalmberijming was ingevoerd. Als jongeren waren we blij dat we eindelijk een beetje beter begrepen waar de psalmen over gingen. Maar als er dan uit deze nieuwe bundel gezongen werd, waren er een aantal gemeenteleden die niet meezongen en anderen dachten er goed aan te doen de oude Psalmen er dwars door heen te zingen. U snapt dat je als jongere daar niets van begreep. Maar nog belangrijker, hoe zou God daar naar kijken? En hoe zou het op zo'n moment er aan toe zijn in het hart van de mensen die zwijgen, of hun eigen lied aanhieven? Ben je dan echt op God gericht? Mensen die zich zo opstellen lopen het risico zichzelf te beroven van hun blijdschap. En een verbittert hart brengt je alleen maar verder bij God vandaan.

Een negatief kritische houding bracht de tijdgenoten mijlen ver bij God vandaan. Johannes paste niet in hun straatje, en Jezus paste ook niet in hun straatje. Jezus waarschuwt hun ernstig.

Nu is het altijd makkelijk te zeggen hoe het niet moet. Eigenlijk ook een kritische houding, maar dan kritisch op de kritischen. Gelukkig wijst Jezus in ons bijbelgedeelte ook een andere weg. In plaats van kritiek en bitterheid toelaten in ons hart wijst Hij ons op zijn eigen hart. 'Leert van Mij', zegt Jezus, 'Ik ben nederig van hart en zachtmoedig'. Jezus is zachtmoedig. Nu moeten we dat woord zachtmoedig niet alleen als zachtaardig op vatten. Dat klinkt zo gauw als een watje. Vorige week heb ik over de tempelreiniging gepreekt. Jezus haalt de bezem er door en veegt het tempelplein radikaal schoon. Dat is dezelfde Jezus die nu van zichzelf zegt dat Hij

zachtmoedig is. Zachtmoedig kun je het best omschrijven als: niet opkomen voor je eigen recht, maar opkomen voor Gods recht. Toen Jezus het tempelplein reinigde kwam Hij op voor de eer van God. Maar toen Hij gevangen genomen werd en met valse beschuldigingen aangeklaagd werd, deed Hij zijn mond niet open. Hij kwam niet op voor zijn eigen recht.

Als wij nu eens er naar streven om op die manier zachtmoedig te zijn. Als het om de eer van God gaat en om Zijn Woord, dan mogen, ja dan moeten we ons mannetje en vrouwtje staan. Daar doen we niets vanaf. Maar als het om onze eer, of om ons gelijk gaat, dan hoeven we niet altijd onze zin te hebben.

Maar laten we maar eerlijk zijn. Zo kerk zijn gaat ons uit ons zelf niet lukken. In eigen kracht krijgen we dat niet voor elkaar. Om zachtmoedig te worden moet je niet alleen van Jezus leren, maar ook tot Hem komen. Kom tot Mij, als je vermoeid en belast bent en Ik zal je rust geven. 'Kom maar' zegt Jezus, 'Houd maar op met knokken en vechten voor je eigen gelijk. Breng het maar allemaal bij Mij. Laat Mij het van je overnemen. Dan zul je ontdekken hoe bevrijdend dat is. Dat geeft rust.

Ik hoor wel eens mensen zeggen dat ze graag rust willen in de gemeente. Als we daar mee bedoelen dat het een dooie boel wordt, dan voel ik daar niet zoveel voor. Maar als we bedoelen dat we vanuit de rust die Christus wil geven, gemeente zijn, dan verlang ik daar ook naar. Die rust spreekt van vrede met God en vrede met elkaar. Die rust spreekt van liefde, liefde voor God en liefde voor elkaar. Om die rust te krijgen zullen we persoonlijk en als gemeente voortdurend op de Here Jezus gericht moeten zijn.

Wat willen we zijn: een 't is niet goed of het deugt niet' kerk, of een rustige kerk.

Ik zou het wel weten, wel te rusten....

Amen

September 2010
G.P. Hartkamp
Wapenveld